

nebja sposobne za dotični kraj, ter imajo one lastnosti, katere se zahtevajo pri oni porabi sadja, za katero so ove sorte namenjene.

(Dalje prih.)

Zdravje človeško in toplice.

(Konec.)

4. Kako se živi v toplicah. V toplice pride na leto poprek 3000 gospôde in 50.000 kmetov iz Hrvatske, Ogerske in spod. Štajarja. V mesecih maji, juniji, juliji ni enega kmeta, pridejo le v avgustu in septembru. Teda pa jih okoli „vseobče pučke kupelji“ le gomazi ko mravelj. Na čast Štajarcem se mora reči, da se spodobno obnašajo, ne pa Hrvati in posebno ne Ogri, moži in žene, ki na pol nagi vun in notri hodijo. Velečastiti kanoniki tega ne znajo in bi se moralo prositi, da se prepové tako grdo vedenje, ker ni potrebno. Prositi bi se tudi moralo, da se napravijo prostorija za slačenje in oblačenje in da se moški oddelek od ženskega popolno loči, da se ne more sem in tje hoditi.

5. Topliški vrelec. — Studenec je globok 3 metre. Zdenice so sestavljene iz starih rimskih kamnov. Voda je žvepleno-apnenka in je priteče v 24 urah iz zemlje 77.000 veder. Iz studenca vodi se v podzemeljskih cevih po raznih kopališčih. Voda je vroča 56—57½° C. Karlovarski vrelec na Češkem, najtopleji na svetu, ima 59°. Zunaj „kupelji cara Konstantina“ vidiš velikemu ribniku podobno uravnavo. Tu se hladi voda, da je čisto mrzla in se po tem k vreli spusti, sicer bi bilo nemogoče se kopati.

6. Kako se rabi toplaška voda? — Nekateri jo pijejo, drugi se kopljejo, tretji vase dihajo žvepleni sopuh. Vse ima svoje dobro. Za pitje se voda iz vreca v vedricah vzdiguje, ker cevi pumpe razjé žveplena voda. Kopati se zdravo je le pri vročini 26—32°.

7. Kako naj se ne vračimo? — Kmet se rad posmehuje n. pr. če gospodi vodo vrelo pijejo. To ni za nič, se pravi. Ali ni je tako. Bolje si gospod s pitjem vode kri čisti, kakor kmet s svojim nesrečnim sekanjem. Človek se boji gledati v one prostore, kjer se ljudem seka — izpušča zdrava kri. Nekateri si dajo 16 (strašno!) takih „rožičev“ staviti, in vsaki taki rožič napravi 16 urezov v kožo. Zato pa tudi na smrt blede sedijo v krvavi kopelji.

Prašal sem vračnika: ali je to čemu? Ni odgovoril. Smejal se je in me smešno pogledal.

Zakaj pa da to dovoli? Štajarci hočejo tako! mi odgovori. Drugače si mislijo, da ne bodejo zdravi in če so res že tako krvobogi, da jim vračnik ne sme dovoliti rožiča, so žalostni in v ti krivi veri tudi drugo nič ne pomaga.

Preveč krvi nimate nikdar. Nečista je včasih kri. Zoper to pomaga pa le pitje in kopanje.

8. Katere bolezni se zvrčijo? — Neizmerne vrednosti je pač ta kopelj zoper revmatizem ali protin vsake vrste. Nikdo, ki po njem trpi, naj ne zamudi priložnosti, ali naj se drži natanko vračnikovega povelja. Za zvrčenje je potrebno včasih do 8 tjednov. Včasih je 14 dni odveč.

Kopelj tudi zdravi trde ude, posebno kožne bolezni in sicer 1) one, pri kojih vračniki navadno žveplo rabijo 2) kjer je potreba, da se prej mrtva koža odluči. Zdravijo se živčne bolezni, živé (scrophulose), ozdravi se zastrupljenje po medicinah, sploh zastarane bolezni po udih. Kopelj v resnici ravna ude. Bog varuj pa, se v to kopelj podati, kdor ima jetiko, ali pa poleg gori omenjenih bolezni nagiba k sušici. Tega bo žveplen duh tem hitreje zadušil.

9. Sklep. — Slovenski kmeti! Sedaj je avgust, čas, da si v toplicah odpočijete. Prav tako! Okrepcajte si zmučene ude, in vrnite se zdravega telesa, le v zdravem telu bode bivala potem tudi zdrava, poštena krščanska duša.

Fran Šegula, kaplan Lučanski.

Navod zatirovati tako imenovano roso trsovo.

Lahko umeven navod, kako ovo bolezen spoznati in uspešno zatirovati. Spisal Franc Knauer, adjunkt na vinarski šoli Mariborskej. V Gradci. Tisek in založba Leykamova 1889.

Namen knjižice, ki šteje v nemškem in slovenskem jeziku 34 male 8°, popisuje g. spisatelj sam nekam tako-le:

Sedanji čas trpi vinarstvo sploh, naše štajarsko še pa posebič, po marsikaterih nezdodah. Težko bode že poslej mogoče z vinarstvom pečati se brez lastne škode. Delavci so dragi, vinski pridelek nima dovoljne cene ter je še sploh težko v denar spraviti. Noveje dni se je prikazalo vrhu tega še mnogo škodljivcev, kateri vinske trte močno nagajajo, njeno obdelovanje čedalje huje ovirajo, motijo in podražujejo.

Dospeli smo že do prepričanja, da bode treba v slabelih legah vinograde izkročiti ter jih le na najboljših še puščati. Tukaj bodo zatem mogli vinograde bolje obdelovati, krepkeje in pogostejše gnojiti, pravilneje obrezovati, o pravem času trgati in pridelek po razumnem kletarstvu v dobro blago prirejati. Za takšno blago bode tudi zmiraj kupcev najti in boljše cene dobiti. Stroški bodo primerno k sedanjim manjši, dohodki pa večji. Da pa do tega dospemo, treba je, da znanosti podatki služijo praktičnim izkušnjam in da vsakdo tudi stori, kar v prospeh vinarstvu storiti more.